

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 07 Латинська мова

Освітня програма Екологія

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 101 Екологія

Галузь знань 10 Природничі науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 6 від “26” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

Силабус – це документ, в якому роз’яснюється взаємна відповідальність викладача і студента. В ньому представляються процедури, політики, зміст курсу, а також календар його виконання. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною.

Студент має зрозуміти, чого він/вона зможе навчитися, чим саме може бути корисним цей курс. Силабус окреслює концептуальний перехід від «здобування знань» і «одержання практичних навичок» до компетентностей, що їх може засвоїти студент, вивчаючи цей курс. Силабус включає в себе анотацію курсу, мету (компетентності), перелік тем, матеріали для читання, правила стосовно зарахування пропущених занять. На відміну від робочого тематичного плану і навчально-методичного комплексу дисципліни, силабус створюється для студента.

Форма силабусу розглянута на засіданні НМР університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Форма силабусу Затверджена Вченою радою університету
Протокол № ____ від «__» _____ 202_ р.

Розробники силабусу: Петришин Марта Йосипівна – доцент кафедри загального та германського мовознавства

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Латинська мова
Освітня програма	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	–
Спеціальність	101 Екологія
Галузь знань	10 Природничі науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	Курс – I, семестр – 1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – год. Семінарські заняття – 30 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/4022

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Курс “Латинська мова” є складовою частиною програми професійної підготовки фахівців у галузі екології та охорони навколишнього середовища. Вивчення латинської мови формує підґрунтя для опанування студентом циклу професійно-орієнтованих дисциплін (біології, екології, хімії з основами біогеохімії, гідрології, метеорології і кліматології), іноземної мови; передбачає засвоєння здобувачами освіти нормативної граматики, оволодіння уміннями і навичками читання, письма, граматичного аналізу і перекладу природничих термінів, вміння грамотно вживати наукову природничу термінологію греко-латинського походження у фаховій комунікації. Курс орієнтований на вивчення студентами біологічної номенклатури та фахової термінології.

Метою курсу є практичне оволодіння сучасною природничою термінологією, отримання знань з елементарного курсу латинської граматики, необхідних для свідомого засвоєння і грамотного використання в професійній і науковій діяльності міжнародної біологічної і хімічної номенклатур, природничих термінів латинського та давньогрецького походження.

Основними цілями вивчення дисципліни є оволодіння правилами вимови голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень; засвоєння основ нормативної граматики, синтаксису і словотвору латинської мови; розуміння принципів утворення уніномінальних, біноміальних, тріномінальних та складених назв рослин і тварин, правил позначення гібридів та культурних рослин, інформативного змісту латинських біологічних номенклатурних найменувань, значення уніфікованих кінцевих

елементів; формування фахової термінологічної компетентності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні віхи історії латинської мови та її значення для біологічної науки;
- базові фонетичні, морфологічні, синтаксичні особливості латинської мови (словникову форму всіх частин мови, що визначаються в курсі; дієвідміни, іменники п'яти відмін, прикметник, дієприкметник, числівники);
- найважливіші греко-латинські терміноелементи, які є основою сучасної біологічної термінології;
- 250 найуживаніших біологічних термінів, 30 прислів'їв і крилатих висловів.

вміти:

- правильно писати латинські літери;
- вільно читати латинською мовою;
- вміти перекладати з латинської мови на українську і з української на латинську біологічні та зоологічні терміни, прості фрази;
- визначати частини (компоненти) складного терміна, розуміти етимологію терміна-комполита, розуміти інформативне навантаження термінів та визначення загального змісту термінів-комполитів;
- аналізувати особливості словотвірної структури біологічних термінів;
- відмінити іменники I-V відмін;
- узгоджувати прикметники з іменниками;
- утворювати ступені порівняння прикметників;
- відмінювати дієслова різних дієвідмін у часах системи інфекта;
- перекладати прості тексти спеціального і загальнокультурного значення;
- розуміти принципи утворення уніномінальних, біноміальних, тріноміальних та складених назв рослин і тварин; правила позначення гібридів та культурних рослин; інформативний зміст латинських біологічних номенклатурних найменувань, значення уніфікованих кінцевих елементів.

Компетентності

ІК – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 05 – Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 06 – Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 09 – Здатність працювати в команді.

ЗК 10 – Навички міжособистісної взаємодії.

Програмні результати навчання

ПР 13 – Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР 14 – Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Історія розвитку латинської мови. Роль латинської мови у формуванні природничої термінології.	Усвідомлення ролі класичних мов у формуванні міжнародної природничої термінології.	доповідь
2.	Латинський алфавіт. Фонетика. Довгота і короткість складів. Наголос	Вироблення навиків написання букв латинського алфавіту і латинізованих природничих термінів, засвоєння правил орфоєпії і наголосу.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування
3.	Вступ до термінології. Іменник як частина мови. Неузгоджене означення	Формування знань про структуру словникової форми іменника, вміння визначати відміну за словниковою формою, утворювати називний і родовий відмінки однини, розуміння структури <i>неузгодженого означення</i> в природничих термінах.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
4.	Прикметник як частина мови. Узгоджене означення. Вищий ступінь порівняння прикметників у природничій термінології	Формування знань про структуру словникової форми прикметника, вміння визначати групу прикметника за словниковою формою, утворювати називний і родовий відмінки однини, узгоджувати прикметники з іменниками.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум

5.	Дієслово як частина мови. Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб.	Формування знань про словникову форму дієслова, вміти визначати дієвідміну, утворювати і перекладати дієслівні форми.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
6.	Перша відміна іменників. Біномінальні назви. Назви родин рослин і тварин. Прийменник	Вміти відмінювати іменники першої відміни, знати греко-латинські дублети іменників першої відміни, суфікси іменників першої відміни, вживати прийменники в природничій термінології, пояснювати та аналізувати біномінальні назви, утворювати латинські назви родин рослин і тварин.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
7.	Друга відміна іменників. Правило середнього роду. Ablativus qualitatis. Латинські назви гібридів і культурних рослин	Вміти відмінювати іменники другої відміни, знати греко-латинські дублети іменників другої відміни, словотворчі суфікси, розуміти вживання Ablativus qualitatis в природничих описах, аналізувати та утворювати латинські назви гібридів і культурних рослин.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
8.	Прикметники першої групи. Дієприкметник минулого часу пасивного стану.	Вміти визначати за словниковою формою і відмінювати прикметники першої групи, знати греко-латинські дублети прикметників першої групи, словотворчі суфікси, визначати інформативне значення видових епітетів, утворювати і вживати дієприкметник минулого часу пасивного стану в	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум

		природничих термінах.	
9.	Третя відміна іменників. Приголосний тип. Голосний тип. Мішаний тип.	Вміти визначати за словниковою формою тип відмінювання, відмінювати іменники третьої відміни, знати греко-латинські дублети іменників третьої відміни, словотворчі суфікси, визначати кінцеві елементи ботанічних назв.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
10.	Прикметники другої групи. Дієприкметник теперішнього часу активного стану.	Вміти визначати за словниковою формою і відмінювати прикметники другої групи, знати греко-латинські дублети прикметників першої групи, словотворчі суфікси, розуміти особливості вживання дієприкметників теперішнього часу активного стану в біологічній термінології.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
11.	Четверта відміна іменників. П'ята відміна іменників. Триномінальні та складені назви.	Вміти відмінювати іменники четвертої і п'ятої відмін, знати греко-латинські дублети іменників відміни четвертої і п'ятої відмін, словотворчі суфікси, розуміти принцип утворення триномінальних і складених назв.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
12.	Ступені порівняння прикметників. Прислівник.	Вміти утворювати ступені порівняння прикметників і прислівників, розуміти особливості вживання ступеневих форм у природничих термінах.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум
13.	Розряди числівників. Ablativus temporis.	Знати кількісні, порядкові, розділові і прислівникові числівники, римські цифри, греко-латинські дублети числівників, розуміти вживання Ablativus temporis у природничих описах.	Виконання вправ, письмових завдань, тестування, лексичний мінімум

14.	Основи словотвору. Суфіксація. Префіксація. Основоскладання	Вміти визначати афікси латинського та грецького походження в структурі природничих термінів, знати основні правила словотвору в латинській мові.	Укласти таблицю греко-латинських афіксів і коренів
15.	Історія становлення природничої термінології і номенклатури. Ботанічна номенклатура. Зоологічна номенклатура. Латинська хімічна номенклатура	Знати основні правила і принципи побудови природничих термінів.	Укласти словник природничих термінів латино-грецького походження

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	–
Практичні заняття	25
Самостійна робота	10
Контрольна робота	10
Індивідуальне завдання	5
Залік	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		–
Практичні заняття		2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2					25
Самостійна робота																10		10
Контрольна робота														10				10
Індивідуальні завдання															5			5
Залік																		50
Всього за		2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	10	5	10		100

тиждень																			
---------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійні презентації (лептоп, проєктор), використання системи дистанційної освіти для проведення тестування.
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Балаєва О.Ю., Вакулик І.І. Латинська мова для студентів агрономічного та плодоовочевого факультетів. К., 2010. 324 с. 2. Дяків О.Ю., Петришин М.Й. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей. Івано-Франківськ, 2015. 115 с. 3. Закалюжний М.М. Латинська мова: Підручник. К. : Либідь, 2003. 368 с. 4. Лазарєв О. В. Латинська мова : навчальний посібник для студентів агробіологічних спеціальностей. Умань : Видаваць «Сочінський», 2017. 130с. 5. Перерва В. В. Латинь. Ботанічна термінологія : Довідник для студентів спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) / укладач Перерва В. В. – Кривий Ріг: КДПУ, 2020. 120 с. 6. Петришин М.Й. Методичні вказівки з латинської мови для студентів спеціальності 101 Екологія. Івано-Франківськ, 2021. 74 с. 7. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Практикум з латинської мови для студентів природничих спеціальностей: навчальний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2022. 152 с. 8. Петришин М.Й., Загайська Г.М. Repetitorium Latinum. Pars prima : збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172с. 9. Попович Р.Г. Латинська мова для студентів-екологів. Рівне, 2013. 131 с. 10. Ревак Н.Г., Сулим О.Ю., Назаренко О.Ю. Латинська мова та основи біологічної термінології : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 406 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	кафедра загального та германського мовознавства, вул. Шевченка, 57, кабінет 408, (0324)596010, https://kzigm.pnu.edu.ua/ , kzm@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Петришин Марта Йосипівна, канд.

Гостьові лектори	філол. наук, доц.
Контактна інформація викладача	marta.petryshyn@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни “Латинська мова” спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених</p>

	документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.
Невідповідна поведінка під час заняття	Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.
Додаткові бали	–
Неформальна освіта	–

Викладач
Петришин М. Й., к. філол. н.,
доц.

